

**NOVA
UNIVERZA**

DIGNITAS

Revija za človekove pravice

Slovenian journal of human rights

ISSN 1408-9653

Vizija slovenske prihodnosti

Jernej Letnar Čerňič

Article information:

To cite this document:

Letnar Čerňič, L. (2018). Vizija slovenske prihodnosti, Dignitas, št. 51/52, str. 102-104.

Permanent link to this document:

<https://doi.org/10.31601/dgnt/50/52-11>

Created on: 07. 12. 2018

To copy this document: publishing@nova-uni.si

For Authors:

Please visit <http://revije.nova-uni.si/> or contact Editors-in-Chief on publishing@nova-uni.si for more information.

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

© Nova univerza, 2018

**NOVA
UNIVERZA**
FAKULTETA ZA SLOVENSKE
IN MEDNARODNE ŠTUDIJE

**NOVA
UNIVERZA**
EVROPSKA PRAVNA
FAKULTETA

**NOVA
UNIVERZA**
FAKULTETA ZA DRŽAVNE
IN EVROPSKE ŠTUDIJE

Vizija slovenske prihodnosti

Jernej Letnar Čerňič

V dneh pred dvajsetletnico obletnice sprejetja ustavnega besedila o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije nas prevevajo veseli občutki, ki pa se mešajo z bridko realnostjo slovenske danosti. Toda takšni poskusi so obsojeni na neuspeh in ne morejo zamegliti preroške drznosti dr. Jožeta Pučnika, ki je hodil korak pred drugimi, in brez katerega Slovenci verjetno nebi uresničili sanj ter bi jih še naprej sanjali, kot jih še vedno sanjajo Baski in Katalonci. Neustavljivo željo večine slovenskega naroda, da končno zaživi v svoji lastni državi, je pretehtala nad sebičnimi partikularnimi interesi. Vendar je za slovensko državo vsaj tako kot vizionarska drznost očeta slovenske samostojnosti pomembno, če bomo v prihodnjih dvajsetih letih sposobni vsaj ohraniti in razviti temelje slovenske države. V dneh pred dvajseto obletnico se je prav ozreti nazaj na prehojeno pot in se spomniti vseh ljudi, ki so dali srce za našo državo, vendar tudi razmisliti o temeljnih ključnih vrednotah za razvoj Slovenije v prihodnosti. Zato izpostavljam tri bistvena področja, ključna za razvoj slovenske države v prihodnjih dvajsetih letih, ki jih pospremim tudi z mislimi dr. Jožeta Pučnika. Naslednje tri točke niso predstavljene v hierarhičnem vrstnem redu, vendar predlogi odražajo nekatera področja, ki so bistvena za korak naprej v slovenski družbi v prihodnjem srednjeročnem obdobju.

1. Spoštovanje temeljnih ustavnih načel

Ustava je formalno-pravno vzpostavila temeljna načela za delovanje slovenske države in njenega ustavnopravnega reda. Uresničevanje temeljnih ustavnih načel je v veliki meri odvisno od ljudi, ki jih vsakodnevno uporabljajo in se po njih ravnaajo, vendar ima lahko slovenska država prihodnost le, če bomo ustavna na-

čela delitve oblasti, pravne države, demokratičnosti in svobodne demokratične družbe strikno uporabljali, kar še posebej velja za državne organe. Slednje sledi tudi iz pogovora dr. Jožeta Pučnika za *Tretji dan* v oktobru 1995, kjer je povedal: 'O človeku nimam prav dobrega menja. Mislim, da je človek silno odvisen od okostja norm in kulture, v katerih živi. Čim se to okostje zlomi, lahko vsak narod podivja.' Temeljne ustavne vrednote in načela v slovenski družbi trenutno še niso ponotranjena. Tisti dan je pomenil šele začetek prizadevanj za uresničevanje ustavnih načel, ki se nadaljuje tudi dvajset let pozneje. Ustava zato ni zgolj tista majhna modra knjižica, ustavo poosebljamo vsi ljudje, ki jo vsakodnevno uporabljamo.

2. Spodbujanje ustvarjalnosti v vseh porah javnega in zasebnega življenja

V slovenskem javnem in zasebnem prostoru primanjkuje kreativnosti in novih idej. Slovenska institucionalna podplast ne spodbuja sproščenega nastajanja novih idej. Še več, nastajanje in izmenjava idej sta ovirana na več področjih. Pomena ustvarjalnosti se je zavedal tudi J. Pučnik, ki je v istem pogovoru za *Tretji dan* zapisal, da mora 'vsak narod ... ustvarjati mrežo vrednostnih korektivov za svojo neskončno samovoljo; s tem kanalizira tisti ogenj v sebi in ga usmerja v manjšem prostoru, kjer lahko še vedno izrabi vso njegovo ustvarjalnost.' Ustvarjalnosti v slovenskem prostoru primanjkuje predvsem v gospodarstvu, javni upravi in v visokošolskem izobraževanju. Država tako daje prednost reševanju *primaefaciae* propadlih projektov pred spodbujanjem ustvarjalnosti v gospodarstvu kot tudi v izobraževalem sistemu.

3. Družbena odgovornost

Družbena odgovornost pomeni, da moramo poleg golega spoštovanja normativnih obveznosti na vseh področjih vsi delovati v skupnem interesu za dobrobit širše skupnosti nasploh pri spoštovanju in spodbujanju varstva človekovih pravic in temeljnih svoboščin, varstva okolja in preprečevanja korupcije. Dr. Jože Pučnik je v zgoraj omenjenem pogovoru opredelil, da sam dojema družbeno odgovornost kot 'občutek povezanosti s svojim okoljem, občutek človeške soodgovornosti za to, kar se dogaja, in hkrati

določen optimizem, ki pravi, da se je vredno zavzeti, ker bo to do nečesa privedlo, da se bo naša stvar izboljšala in spremenila.' Pri tem je dodal tudi osebno tezo družbene odgovornosti z naslednjimi besedami, ki verjetno veljajo za marsikoga v današnji slovenski družbi: 'Temu okolju se nisem pripravljen odpovedati, nisem pripravljen pobegniti. Kajti življenje nam več ali manj – če smo normalni – dovolj jasno govori, kaj je potrebno in kaj ne. Le da nismo vedno dovolj močni, sposobni, spretni, da bi to v večji meri tudi uresničevali.' Poglavitni del družbene odgovornosti je torej v tem, da postorimo nekaj več, kot nam nalagajo delovne, ustavnopravne in druge obveznosti. Družbena odgovornost vključuje tudi odgovornost, da posamezniki in interesne skupine končno prevzamejo odgovornost za stanje in ponudijo predloge, ki bodo lahko spremenili razmere v družbi.

Zgornji predlogi seveda niso izključujoči in so obravnavani zgolj vzorčno. Predstavljajo pa lahko osnovo, kako v prihodnosti preseči nastali zastoj v slovenski družbi. Podoba Slovenije čez dvajset let bo tako v marsičem odvisna od učinkovitega uresničevanja temeljnih ustavnih načel, ustvarjalnosti ter družbene odgovornosti vsakega izmed nas. Še več, polno uresničevanje omenjenih načel je verjetno tudi predpogoj za ohranitev slovenske družbe in države.